

18	Ansvarsfördelning – information, samordning och utveckling av VMA-systemet	305
18.1	Inledning.....	305
18.2	MSB:s roll i VMA-systemet i dag	305
18.3	MSB:s ansvar för samordning och utveckling av VMA-systemet.....	307
18.3.1	Avtal med VMA-systemets parter.....	308
18.3.2	Utvärdering och utveckling	309
18.3.3	Utomhusvarning.....	309
18.4	Information och utbildning om VMA-systemet	310
18.4.1	Utbildning och information till behöriga myndigheter och aktörer inom systemet	310
18.4.2	Information till allmänheten om VMA-systemet	312
18.5	Föreskriftsrätt	314
18.6	Övriga uppgifter.....	315
18.6.1	MSB:s tillsynsuppgift	315
19	Konsekvenser och ikraftträdande.....	317
19.1	Inledning.....	317
19.2	Konsekvenser av förslagen	317
19.2.1	Behöriga myndigheter	317
19.2.2	MSB	319
19.2.3	Försvarsmakten	320
19.2.4	SOS Alarm	320
19.2.5	Mobiloperatörer.....	322
19.2.6	Radio och tv	322
19.2.7	Konsekvenser för andra enskilda.....	322
19.2.8	Kommunerna	323
19.2.9	Övriga konsekvenser.....	325
19.3	Ikraftträdande	326
20	Författningskommentar	327
20.1	Förslaget till lag om viktigt meddelande till allmänheten ..	327

20.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor	333
20.3	Förslaget till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696)	333
20.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation	334
Bilaga 1	Uppdraget (Ju2021:A)	337

Sammanfattning

Varnings- och informationssystemet Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA-systemet) syftar till att kunna varna och ge vägledande information vid olyckor, svåra störningar i viktiga samhällsfunktioner och andra allvarliga händelser. Meddelanden som behöver nå allmänheten i samband med sådana situationer, s.k. viktiga meddelanden till allmänheten, är grundläggande för att kunna skydda medborgare och egendom såväl vid allvarliga olyckor i fredstid som under höjd beredskap. VMA-systemet är inte något tekniskt system utan kan beskrivas som en ordning för varning och information till allmänheten genom olika kanaler.

Utredningens uppdrag har bestått i att göra en översyn av VMA-systemet och föreslå en mer sammanhållen författningsreglering av hela systemet som ska vara tillämplig på varning i fred och krig. I översynen har utredningen haft att utgå från det nuvarande systemet.

Utgångspunkter

VMA-systemet har vuxit fram över tid och är till stor del reglerat genom avtal och överenskommelser. Det är i vissa fall oklart hur dessa avtal och befintliga författningsregleringar förhåller sig till varandra.

VMA-systemet ska kunna fungera både i fred och krig för att skydda människor och egendom. Det utgör därför en viktig del av Sveriges krisberedskap, befolkningsskydd och ytterst försvarsförmåga. En så viktig samhällsfunktion bör enligt utredningen inte överlämnas till avtalsparter att förhandla om. Utredningen föreslår således en ny lag och förordning på området som ska reglera grunderna för VMA-systemet. Andra delar av systemet, exempelvis hur sändning av viktiga meddelanden till allmänheten närmare ska gå

till, kan även i fortsättningen behöva regleras i avtal mellan berörda aktörer. Det är nödvändigt eftersom teknikutvecklingen kan kräva snabba förändringar.

Tillämpningsområde

Utredningen föreslår att tillämpningsområdet för viktiga meddelanden till allmänheten ska framgå av lag. Lagstiftningen ska kunna tillämpas för varning och information till allmänheten vid olyckor, allvarliga störningar av den allmänna ordningen eller säkerheten, extraordinära händelser i fredstid, fredstida kris-situationer samt vid höjd beredskap. Den ska även tillämpas vid överhängande fara för sådana situationer. Sändning av ett viktigt meddelande till allmänheten ska kunna begäras när det finns fara för liv eller hälsa och vid fara för omfattande skada på egendom eller miljö. Meddelandet ska avse varning eller information som skyndsamt behöver nå allmänheten för att undvika att människor, egendom eller miljö kommer till skada. Lagstiftningen kodifierar i allt väsentligt den ordning som gäller i dag.

Vidare inordnas flyglarmet i VMA-systemet. Sändning av ett viktigt meddelande till allmänheten om flyglarm kan begäras av Försvarsmakten vid överhängande fara för luftanfall. VMA-systemets samtliga kanaler görs tillgängliga vid en sådan situation.

Det förtydligas också att sändning av ett viktigt meddelande till allmänheten om att faran är över kan begäras när den händelse som gett upphov till ett tidigare meddelande är över och fara inte längre föreligger.

Behörigheter

Lagstiftningen ska ange vilka som är behöriga att begära sändning av viktiga meddelanden till allmänheten, något som tidigare reglerats i avtal. Utredningen föreslår att enbart myndigheter ges behörighet till VMA-systemet, eftersom det ger en möjlighet att kommunicera med hela eller delar av landets befolkning genom ett flertal kanaler i samband med mycket allvarliga händelser. Ett meddelande innebär inte endast information om att någonting har hänt eller är på väg att hända, utan i de flesta fall även en uppmaning om vad allmänheten